

روزشمار جنگ

جمعه

۲۶ مرداد ۱۳۶۳

۱۹ ذی‌قعدة ۱۴۰۴

۱۷ اوت ۱۹۸۴

۴۵۶

باوجود رکود در جبهه‌های جنگ و سطوح عملیاتی، جلسات و رایزنی‌ها در میان فرماندهان ارشد نظامی با مقامات عالی‌رتبه سیاسی به‌منظور تعیین تکلیف طرح عملیات آتی ادامه دارد. دراین زمینه، حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی و نماینده امام در شورای عالی دفاع، نوشته است: «عصر، آقای صیاد آمد. راجع به طرح سپاه و طرح خود نظریاتی ارائه کرد. ... عصر با آقایان صیاد و [محسن] رضایی جلسه داشتیم. برای بررسی پیشنهاد [طرح عملیات] و نزدیک کردن نظرها؛ به جای روشنی نرسیدم. آقای رضایی به سؤالات آقای صیاد [شیرازی] درمورد طرح خودشان، جواب روشنی نداد. ۷۲ ساعت مهلت [برای تصمیم‌گیری نهایی] تعیین کردیم.»^۱

۴۵۷

فرمانده کل سپاه امروز در جمع فرماندهان این نهاد، ضمن اشاره به عوامل موفقیت نیروهای خودی در سلسله عملیات‌های پیروز، تغییر رویکرد دشمن پس از عملیات بیت‌المقدس، دلایل ادامه جنگ و راهبرد نظامی فعلی جمهوری اسلامی ایران را تشریح کرد. محسن رضایی فرمانده کل سپاه، در گردهمایی فرماندهان سپاه با اشاره به برخی مسائل مرتبط با جنگ، ابتدا به مسئله مبانی وابستگی در دنیا و تشریح عواملی همچون فرهنگ، نیاز و ترس از قدرت‌ها پرداخت.

فرمانده کل سپاه در ادامه، با ذکر این نکته که «در دنیا همیشه یک سری آدم‌های ابرقدرت و وابستگان آنها و یک سری ملت‌های مظلوم و مستضعف بوده‌اند»، «قدرت‌طلب‌ها» را به دلیل «روش توسعه‌طلبی» آنها آغازگر جنگ‌ها معرفی کرد و «عدم توانایی ابرقدرت‌ها» و «خروج نیروهای انقلابی از دین و از آن تعهد اولیه که دارند» را دو عامل خاتمه‌یافتن جنگ‌ها برشمرد. وی گفت:

«اگر نیروهای انقلابی از تعهد اولیه خود و از دین خارج شوند، جنگ تمام می‌شود این ناتوانی و این خروج هر کدامشان تحقق پیدا نکند یا ترکیبی از هر کدام از اینها انجام بشود، جنگ‌ها تمام می‌شود.» محسن رضایی سپس با استناد به مبانی دینی و سیره پیامبر اسلام (ص)، به تبیین خصوصیات مبارزه و مسئله صدور انقلاب پرداخت و با اشاره به ضرورت بهره‌گیری از تبلیغ، منطق، عقل و هدایت و ارشاد گفت: «اولین قدم ما در شکل مبارزه، القاء مبارزه، صدور انقلاب، تبلیغ، آگاهی‌دادن و روشن کردن مردم است. باید مردم دنیا را روشن بکنیم. ما باید اسلام را برایشان روشن بکنیم. ... وی در ادامه، با اشاره به جنگ‌های صدر اسلام از جمله جنگ احد و فتح مکه، اصل غافلگیری را یکی از مهم‌ترین اصولی دانست که پیامبر اسلام در جنگ‌ها بیشترین اهمیت را برای آن قائل شده است و از این رهگذر ضرورت رعایت اصول راهبرد نظامی را به فرماندهان حاضر در جلسه یادآور شد و افزود: «وقتی اصول را رعایت نکنیم، بهترین طرح را هم که بدهیم موفق نمی‌شویم.» فرمانده سپاه در تبیین اصل غافلگیری در وضعیت کنونی جنگ به تناقض مهمی که بر روند ادامه جنگ تأثیرگذار است اشاره و اظهار کرد: «از یک طرف باید سر دشمن کلاه بگذاریم و دشمن را فریب بدهیم، از طرف دیگر باید مردم را بسیج و تهییج کنیم. این نشان‌دهنده این است که ما باید در فرمول‌های بسیج و تهییج و ترغیب مردم تغییر بدهیم. ... مسائل سیاسی منطقه و مسائل دیگر را بگویم که اول فرمانده گردان‌ها را آدم‌های معتقد و محکمی بار بیاوریم؛ یعنی فاصله‌ها را کمتر بکنیم، تبلیغات را نزدیک‌تر بکنیم. به جای تهییج سعی کنیم از منطق، از دلایل قطعی عقیدتی برای ادامه نبرد استفاده کنیم.»

رضایی پس از ذکر مباحث مقدماتی، وارد بحث اصلی یعنی مسئله جنگ و بررسی عوامل موفقیت نیروهای ایرانی شد. وی در بررسی وضعیت دشمن از آغاز جنگ تا زمان اجرای عملیات بیت‌المقدس، زمین‌گیر شدن ۱۰۰ هزار نیروی سپاه، ارتش و ژاندارمری در کردستان در طول ۵ سال گذشته را یکی از معیارهای محاسباتی عراق دانست که موجب گردید دشمن با این فرض که ایران نمی‌تواند از قوای مذکور استفاده کند در ابتدای جنگ «هر چه در دست داشت در زمین فرو برد.» رضایی ادامه داد: «نتیجه این شد وقتی که ما در عملیات فتح‌المبین می‌جنگیدیم، دشمن از یک احتیاط قوی برخوردار نبود، نیروهای ما در عین‌خوش یک جاده آنها را بسته بودند، یک جاده دیگر از طرف دهلران شاید ۲۰۰، ۳۰۰ متر یا ۵۰۰ متر بیشتر با خاکریز فاصله نداشت. اصلاً به مرز چسبیده بود، اما دشمن، از یک توان قوی که مثلاً بیاید یک لشکر زرهی آنجا پیاده بکند و یک آتش قوی آنجا بریزد، برخوردار نبود.» باوجوداین به گفته محسن رضایی، پس از عملیات بیت‌المقدس اوضاع تغییر کرد و «نیرویی که دشمن در زمین داشت، بسیار کمتر از نیرویی که دشمن در اول جنگ در زمین داشت بود.» فرمانده کل سپاه خاطر نشان کرد: در خلال عملیات‌های طریق‌القدس، فتح‌المبین، بیت‌المقدس و رمضان «دشمن ۷ لشکر را از دست ما فراری داده است. خب این ۷ لشکر سالم فرار کردند. از طرف دیگر، زمینی که الآن و از عملیات رمضان در دست دشمن بود، زمینی است که طول پدافندش بسیار کمتر از طول پدافند اول جنگ

بود، نیروی کمی می‌خورد.» وی با اشاره به این تحولات، "فرار نیروها، کم‌شدن منطقه دفاعی و ایجاد استحکامات" را موجب آزادتر شدن توان دشمن دانسته و آزادکردن نیروها را عاملی ارزیابی کرد که در راهبرد نظامی دشمن «از عملیات رمضان به این طرف هست و قبلاً نبود.»

محسن رضایی سپس اشتباهات فاحش نظامی دشمن در ابتدای جنگ را دومین عامل موفقیت نیروهای ایرانی دانست و درباره دلیل ارتکاب این اشتباهات از سوی دشمن گفت: «این به همین دلیل است که قادر به شناخت مردم ما و شناخت اسلام نیستند، شناخت آنها براساس فرهنگ‌های غربی و شرقی است. ... مثلاً تحلیل عراق این بود که ایرانی‌ها تا ۲۰ سال دیگر نمی‌توانند کاری بکنند. ... اشتباهات فاحش نظامی رژیم عراق، براساس عدم اسلام‌شناسی و براساس عدم اطلاعات صحیح از وضعیت فرهنگ جامعه ما باعث شد که عراق اشتباهات بزرگی بکند.» وی همچنین از رخنه‌پذیری و جناح‌دادن به‌عنوان نتایج اشتباهات نظامی فاحش عراق نام برد.

فرمانده کل سپاه با بیان اینکه نیروهای ایرانی توانستند علاوه‌بر استفاده از اشتباهات دشمن، با بهره‌گیری از ابتکارات خودی در عملیات‌ها به موفقیت برسند، تصریح کرد: «ما علاوه‌بر اینکه از این اشتباهات خوب استفاده کردیم، از ابتکارات حداکثر استفاده را کردیم. حالا از ابتکارات جزئی، ابتکارات در شناسایی و در طرح‌ریزی که بگذریم، از ابتکارات بزرگ صحبت می‌کنیم، ابتکار زدن تنگه زلیجان، اگر تنگه زلیجان نبود عملیات فتح‌المبین به‌هیچ‌وجه موفق نمی‌شد. ... یعنی کلید تعیین‌کننده وضعیت فتح‌المبین، عملیات زلیجان بود که برادرها با تانک و نفربر در رمل‌ها، نیروها را عبور دادند.» وی در ادامه تشریح عوامل موفقیت نیروهای ایرانی پس از ذکر عامل ابتکارات، به مسئله روحیه اشاره کرد و درباره نقش آن گفت: «روحیه ما روحیه بسیار جوان و شادابی بود، روحیه برنده‌ای بود. روحیه‌ای بود که واقعاً بچه‌ها هرجا می‌رفتند، زمین را می‌گرفتند.»

محسن رضایی شناخت‌نداشتن دشمن از تاکتیک جنگ خودی را یکی دیگر از عوامل موفقیت نیروهای خودی برشمرد و افزود: «دشمن نمی‌دانست که شیوه جنگ و تاکتیک جنگ ما چیست. تا بیت‌المقدس هنوز دشمن از زرهی استفاده می‌کرد. ... از بیت‌المقدس به این طرف دیگر تاکتیک دشمن ضدپیاده شد. یعنی فهمید و درک کرد که جایی که الان دارد می‌خورد کجاست؟ مسئله پیاده است، لذا کانال، سیم‌خاردار، کانال‌های چندرده به‌خاطر به‌هم‌پاشیدن سازمان شما همه تشکیلاتی که درست کردید ضد پیاده شد.»

وی همچنین درباره تقویت شبکه‌های اطلاعاتی گفت: «دشمن شبکه‌های اطلاعاتی خود را خیلی قوی کرد ... دنیا به او کمک کرد. خودش هم سرمایه‌گذاری کرد. ... دشمن غافلگیری را از ما معمولاً گرفته بود و ما با این مجموعه دشمن برخورد می‌کردیم.»

فرمانده سپاه سپس با اشاره به پی‌بردن دشمن به نقش و اثر عامل آتش و بهره‌گیری فراوان عراق از عامل مذکور از مقطع عملیات والفجر ۱ به بعد،^۲ ضرورت واکنش صحیح به این رویکرد دشمن را متذکر شد و در این زمینه به تشریح طرح حدید (به‌کارگیری صحیح اسلحه و آتش) پرداخت.

وی با تأکید بر بهره‌گیری بهینه از تسلیحات، از ناهماهنگی فرماندهان گردان با فرماندهان گردان‌های ادوات اظهار نارضایتی کرد و مهندسی و آتش را دو عنصر بسیار مؤثر در جنگ برشمرد که «حداقل در جنوب باید جزو ارکان جنگ باشند». وی لزوم استفاده بهینه از آتش را یادآوری و اضافه کرد: «حداکثر استفاده از آتش‌هایتان باید صورت بگیرد. باید حداکثر استفاده از ادوات و توپخانه‌تان بشود. فرمانده گردان‌ها با گردان‌های ادوات باید هماهنگی داشته باشند.» به گفته فرمانده کل سپاه از زمان عملیات خیبر تاکنون، به‌منظور فراهم کردن امکانات، حدود ۹۰ طرح در دست اجرا، ساخت و تولید است؛ وی در این زمینه به هواپیماهای کوچک که نسبت به قبل از مواضع دشمن عکس‌های باکیفیت‌تری تهیه می‌کنند و نیز دستگاه‌های مین‌روب اشاره کرد. محسن رضایی با تأکید بر ضرورت تغییر در سیستم و استفاده بهینه از ابزارهای خودی، تأمین نشدن لودر و بلدوزر را یکی از مشکلات بزرگ عملیات رمضان و خاکریز زدن را نیز از عوامل ناکامی این عملیات برشمرد.

فرمانده کل سپاه در ادامه سخنان خود در گردهمایی فرماندهان سپاه، جنگ کنونی را یک جنگ دفاعی خواند و دلایل جمهوری اسلامی ایران برای ادامه جنگ را این گونه ذکر کرد: «اولین دلیل جنگ ما قصاص است. دومین دلیلمان دفاع و سومین دلیلمان صدور انقلاب است. ... تا زمانی که این دلایل وجود دارد معنایی ندارد که تسلیم بشویم و تسلیم هم نمی‌شویم. ... ما راهی غیر از ادامه جنگ نداریم.» فرمانده کل سپاه اعلام موضع صلح‌طلبی و اسلام واقعی را در کنار ادامه جنگ از وظایف جمهوری اسلامی برشمرد و به‌منظور مقابله با تبلیغات سوء بین‌المللی علیه ایران، ضرورت صحبت با دنیا و بیان عقاید جمهوری اسلامی را یادآور گردید. وی همچنین در مورد نگاه چندبعدی اسلام به مسئله مبارزه گفت: «ما در هر میدانی باید حضور داشته باشیم، در میدان جامعه بشریت، در میدان انقلاب، در میدان جنگ و در میدان سیاست باید حضور فعال داشته باشیم.»

محسن رضایی در ادامه سخنان خود، راهبرد نظامی ایران را به دو مقوله اصلی جنگ‌های نامنظم و منظم تقسیم و ارتباط این دو مقوله را چنین تشریح کرد: «درحقیقت، هدف جنگ‌های نامنظم کمک به جنگ منظم است، این کار از زمان عملیات خیبر به این طرف به‌صورت جدی در سراسر کشور شروع شده است.» وی همچنین با تأکید بر همکاری بین رده‌های مختلف فرماندهی سپاه، به‌منظور حفظ آمادگی یگان‌های عملیاتی و در اختیار داشتن ابتکار عمل و استفاده صحیح از اصل غافلگیری خطاب به فرماندهان مناطق و لشکرها اظهار کرد: «باید ... فرماندهان مناطق ... یک ماه قبل از اینکه نیروها مهلتشان تمام شود، نیروهای بعدی را آماده کنند، یعنی وقتی که نیرو برگشت، بلافاصله نیروی دیگری به جایش برود و همیشه لشکرهای ما پر باشند و هیچ‌گاه بدون نیرو نباشند.» فرمانده کل سپاه همچنین بر استفاده بیشتر از شیوه‌های حضوری برای فراخوان نیروهای بسیج تأکید کرد و گفت: «باید از طریق ارتباطات طرح لیک [یا خمینی]، یا پایگاه‌های مقاومت یا امکانات دیگری که داریم ارتباط حضوری را بیشتر کنیم که هم اصل غافلگیری را بهتر رعایت کنیم و هم بتوانیم مردم را همیشه در میدان جنگ داشته باشیم.»^۲

۴۵۸

ارتش عراق به حملات خود علیه مناطق غیرنظامی ایران در قالب تجاوز هوایی یا گلوله‌باران توپخانه‌ای همچنان ادامه می‌دهد.

به گزارش خبرنگار روزنامه کیهان، ساعت ۹:۳۱ صبح امروز، دو فروند هواپیمای توپولف و میگ ۲۳ ارتش عراق وارد حریم هوایی خرم‌آباد شدند، ولی قبل از هرگونه اقدامی با اجرای آتش پدافند هوایی منطقه را ترک کردند.^۴

همچنین در ادامه حملات ارتش عراق به آبادان، امروز بر اثر شلیک گلوله‌های دوربرد دشمن به ۱۴ واحد منزل مسکونی^۵ و یک مدرسه خساراتی وارد آمد.^۶

۴۵۹

امروز درگیری‌های محدودی در مناطق کردنشین به وقوع پیوست. عوامل ضدانقلاب امشب راکتی را به شهر پاوه شلیک کردند.^۷ در این حادثه یک نفر شهید و ۲ نفر مجروح شدند.^۸

همچنین امشب افراد پایگاه قلستون از هنگ ژاندارمری سقر، حدود یک‌ساعت با مهاجمان مسلح درگیر شدند که این درگیری در نهایت بدون تلفات نیروهای خودی خاتمه یافت.^۹

۴۶۰

رئیس مجلس شورای اسلامی در خطبه‌های امروز نماز جمعه تهران با تفسیر آیه قصاص به تشریح و دفاع از عملکرد جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌های امنیتی و دفاعی داخلی و خارجی پرداخت و ضمن تأکید دوباره بر شروط همیشگی ایران برای خاتمه جنگ، اعلام کرد ایران در تمام مسائل امنیتی خود از جمله جنگ، حمله به مناطق مسکونی، کاربرد سلاح شیمیایی و ناامن‌سازی آبراه‌ها، براساس اصل قصاص، دست به مقابله به مثلاً خواهد زد.

حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی در خطبه دوم نماز جمعه تهران، سیاست اصلی جمهوری اسلامی را نیل به صلح پایدار و آرامش مطمئن در منطقه برشمرد و ابلاغ «پیام الهی و رسالت اسلام» به مسلمین و سپس مستضعفین جهان را راهکار اصلی صدور انقلاب معرفی کرد. رئیس مجلس شورای اسلامی در تشریح ابعاد مختلف عملکرد جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌های امنیت داخلی و خارجی، با استناد به آیه ۱۷۹ سوره بقره "و لکم فی القصاص حیاة یا اولی الاباب"، «سیاست قصاص و مقابله به مثل [را] برای حرکت‌هایی که می‌خواهند آرام و مطمئن مسیر خود را پیش ببرند وسیله لازمی» خواند.

نماینده امام در شورای عالی دفاع بر خوردهای جمهوری اسلامی با گروه‌های تروریستی داخلی را براساس اصل قصاص و مقابله به مثل دانسته و درمورد عملکرد ایران در برابر جنگ تحمیلی بر همین

مبنا گفت: «درمورد جنگ اصلاً در فکر و ذهن ما خطور نمی‌کرد که ما روزی نیرویی تجهیز کنیم تا با کشور همسایه‌ای بجنگیم. [نبرد] با عراق یا همسایه شرق با غرب یا جنوب اصلاً در ذهن ما نبود و در آینده هم نخواهد آمد. چنین فکری اصلاً وجود نداشت. این جنگ بر ما تحمیل شد و از اهرمی استفاده شد که سال‌ها با شعار دروغ سوسیالیستی و طرف‌دار مستضعفان، خود را جریان مترقی در مقابل امپریالیزم معرفی می‌کرد. در اینجا نیز ما همان قصاص به معنای اعم را دنبال می‌کنیم.»

امام‌جمعه موقت تهران با بیان اینکه گذشت در برابر جرائمی که به جامعه و بشریت ضربه می‌زنند، خود نوعی جرم است، خاطرنشان کرد: «قرآن قصاص را موجب حیات می‌داند» و سیاست جمهوری اسلامی ایران در برابر ضربات و تعدی‌ها «ضربه مقابله‌به‌مثل» می‌باشد. وی همچنین به برخی کشورهای همسایه از جمله کشورهای حوزه خلیج فارس، شوروی و مصر هشدار داد که جمهوری اسلامی «تا آنجا که قدرت داشته باشد، به‌عنوان یک وظیفه اسلامی ضربه‌های ظالمانه‌ای که متوجهش بشود، در حد قدرت خود و با حفظ عدالت پاسخ می‌دهد.»

به گفته نماینده امام در شورای عالی دفاع، جمهوری اسلامی از ابتدا باینکه حزب بعث حاکم بر عراق را قبول نداشت، با آن سر جنگ نیز نداشت، ولی پس از تجاوز ارتش بعثی عراق و جنایات آن، در این مورد نیز بر مبنای سیاست قصاص و مقابله‌به‌مثل نمی‌تواند از مجازات «جریان متجاوز عراق و حزب بعث و صدام» صرف‌نظر کند.

وی با اظهار اینکه مدتی است به نظر می‌رسد دنیا و کشورهای همسایه سر عقل آمده‌اند، بار دیگر بر محاکمه و سرنگونی حزب بعث در عراق تأکید کرد و افزود: «مانند صدام و حاکمیت حزب بعث به این معناست که جریان حاکم آنجا بخواهد از سیاست خود دفاع کند و این محال است که در سایه چنین سیاستی در منطقه صلح پایدار به وجود بیاید و ما باید ریشه این تشنج را بکنیم.» وی گفت: در صورت موافقت کشورهای همسایه درمورد سرنگونی حزب بعث و روی کار آمدن یک "حکومت مطلوب اسلامی" در عراق، ایران حاضر به چشم‌پوشی از دریافت غرامت خواهد شد، ولی در غیر این صورت، جمهوری اسلامی «حقوق تضییع شده مالی، سیاسی و همه حقوق خود را از کسانی که جنگ افروخته‌اند»، مطالبه خواهد کرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین اکبر هاشمی رفسنجانی:
ایران در تمام مسائل امنیتی خود از جمله جنگ، حمله به مناطق مسکونی، کاربرد سلاح شیمیایی و ناامن‌سازی آبراه‌ها، براساس اصل قصاص، دست به مقابله‌به‌مثل خواهد زد.

رئیس مجلس شورای اسلامی در مورد جنگ شهرها نیز تصریح کرد: ایران پس از دو، سه سال خویشتن‌داری، براساس اصل مقابله‌به‌مثل عمل کرده است. وی در مورد دست‌یازی عراق به سلاح‌های شیمیایی و موضع جمهوری اسلامی ایران اظهار کرد: «ما اسلحه شیمیایی به کار نبرده‌ایم، تاکنون هم یک قطره از آنها به کار نبرده‌ایم و بنا هم نداشتیم. اما این جور نخواهد بود اگر تا ابد این‌طور بود و تا هر وقت هم که ادامه پیدا کند اسلام به ما اجازه بدهد در مقابل چنین جنایتی همیشه دست‌بسته بنشینیم و به دشمن اجازه بدهیم که در این میدان هر چه می‌خواهد بتازد، روزی [اجرای] سیاست مقابله‌به‌مثل را مجبور می‌شویم و قصاص را در این مورد اجرا می‌کنیم.»

نماینده امام در شورای عالی دفاع ورود ایران به جنگ نفتکش‌ها در خلیج فارس را نیز بر مبنای اصل قصاص و مقابله‌به‌مثل اعلام کرد و سپس ضمن تکذیب هرگونه نقش ایران در حادثه مین‌گذاری‌های اخیر در کانال سوئز آن را توطئه پیچیده امریکایی‌ها و انگلیسی‌ها برشمرد و در واکنش به تهدیدات مصر درباره متوقف‌ساختن و بازرسی از کشتی‌های ایرانی در کانال سوئز، بااستناد به همین اصل گفت: «ما این را به مصری‌ها می‌گوییم، اگر شما کانال حساس سوئز را در اختیار دارید و ما هم از آنجا باید عبور کنیم، تنگه هرمز هم در اختیار ماست و خیلی‌ها باید از آن عبور کنند. ... اگر کشتی‌های ما در کانال سوئز به‌عنوان تفتیش معطل شود و کالاهای مورد نیاز ما معطل شود، به‌عنوان قصاص یک کشتی از باند شما در تنگه هرمز معطل خواهد شد.»

امام‌جمعه موقت تهران در پایان سخنان خود، برقراری صلح پایدار را در منطقه غرب آسیا منوط به ازبین‌رفتن رژیم صهیونیستی و سرنگونی حزب بعث دانست و با اشاره به برنامه جمهوری اسلامی در زمینه تلاش برای اخراج رژیم صهیونیستی از سازمان ملل متحد، خواستار همکاری دیگر کشورها به‌منظور نیل به این هدف شد.^{۱۰}

۴۶۱

رئیس دیوان‌عالی کشور درباره متوقف‌ساختن کشتی‌های ایرانی و بازرسی از آنها در کانال سوئز و دریای سرخ هشدار داد.

آیت‌الله موسوی اردبیلی رئیس دیوان‌عالی کشور، در جمع مردم و خانواده شهدا در مسجد جامع بخش زاویه شهرستان زرنده، با اشاره به اینکه انقلاب اسلامی به هیچ دسته و گروه خاصی متعلق نیست و «فقط مال خداست»، اظهار کرد: «اگر بخواهیم غیر از خدا برای کسی یا گروهی سهمی در این انقلاب قائل شویم، به عقیده من این سهم فقط متعلق به خانواده شهداست زیرا اینها عزیزان و ثمره عمر خود را داده‌اند تا این انقلاب حفظ و تثبیت شود.»

وی همچنین در مورد لزوم حفظ آمادگی و حضور در صحنه گفت: «مادامی که این آمادگی در ما وجود داشته باشد اگر تمام نیروهای شیطانی دنیا هم دست به دست داده و به ما حمله کنند، کوچک‌ترین صدمه‌ای نمی‌توانند به انقلاب ما وارد کنند.»

رئیس دیوان عالی کشور ماجرای مین گذاری های اخیر در دریای سرخ و کانال سوئز را توطئه ای علیه جمهوری اسلامی به منظور متوقف ساختن کشتی های ایرانی و بازرسی از آنها در دریای سرخ خوانده و راجع به تبعات و واکنش جمهوری اسلامی به این اقدام گفت: «این آخرین توطئه ای بود که علیه ما چیدند تا ما را از استفاده از کانال سوئز محروم کنند. البته در صورت عملی شدن این توطئه ما هم در مقابل، همین کار را با کشتی های آنها در تنگه هرمز می کردیم. اما قبل از آنکه ما به این مرحله برسیم خودشان دریافتند که این توطئه عملی نیست و آن را کنار گذاردند.»^{۱۱}

۴۶۲

پایان سفر هیئت اقتصادی ترکیه به ایران و دیدار مدیرکل سیاسی وزارت امور خارجه با معاون سیاسی وزارت امور خارجه کلمبیا مهم ترین اخبار مربوط به تعاملات دیپلماتیک و اقتصادی ایران در روز جاری را تشکیل می دهند.

اسماعیل اوزداغلار وزیر مشاور در امور اقتصادی ترکیه، که دو روز پیش (۲۴ مرداد) در رأس یک هیئت اقتصادی وارد ایران شده بود،^{۱۲} بعدازظهر امروز پیش از ترک تهران با اشاره به سفر قبلی خود به ایران در ماه آوریل (اردیبهشت) و انعقاد یک موافقت نامه اقتصادی بزرگ با مسئولان جمهوری اسلامی ایران، هدف از دیدار کنونی خود را پیگیری موافقت نامه پیشین و حل برخی مشکلات کوچک و جزئی باقیمانده از آن عنوان کرد و از موفقیت در رفع تمام مشکلات موجود بر سر راه اجرای آن موافقت نامه خبر داد.^{۱۳}

گفتنی است وزیر مشاور در امور اقتصادی ترکیه روز گذشته با سفر به اصفهان از خط تولید کارخانه ذوب آهن این شهر بازدید و با اعضای هیئت مدیره این کارخانه گفت و گو کرد.^{۱۴} وی همچنین در مدت اقامت خود در ایران، با حسین نیلی وزیر معادن و فلزات و هادی نژادحسینیان وزیر راه و ترابری نیز دیدار داشته است.^{۱۵}

امروز همچنین، سیدمحمد صدر مدیرکل سیاسی وزارت امور خارجه، در کلمبیا با معاون سیاسی وزارت امور خارجه این کشور، دیدار کرد و در زمینه روابط دوجانبه و دیگر مسائل مورد علاقه دوطرف به بحث و تبادل نظر پرداخت. در این دیدار معاون سیاسی وزارت امور خارجه کلمبیا با اشاره به نقش مهم جمهوری اسلامی ایران در عرصه بین المللی، تحکیم و گسترش روابط دو کشور را خواستار شد.^{۱۶}

درعین حال، به مناسبت فرارسیدن سالروز استقلال اندونزی، وزیر امور خارجه ایران پیامی را به همتای اندونزیایی خود ارسال کرد. در این پیام اظهار امیدواری شده است که با «الهام و پیروی از دستورات دین مبین اسلام» روابط دوستانه دو کشور هرچه بیشتر گسترش یابد.^{۱۷}

۴۶۳

در ادامه تلاش‌های عراق برای گسترش مناسبات دیپلماتیک خود با سایر کشورها، امروز مقاماتی از کشورهای هند و ترکیه به بغداد سفر کردند.

رامش بندری معاون وزیر امور خارجه هند، که حامل پیام ایندیرا گاندی نخست‌وزیر این کشور، برای رئیس‌جمهور عراق است، امروز دهلی‌نو را به مقصد بغداد ترک کرد. به گزارش خبرگزاری کویت از دهلی‌نو، رامش بندری اواخر ماه گذشته میلادی در سفر به تهران با مقامات عالی‌رتبه ایران از جمله آیت‌الله خامنه‌ای رئیس‌جمهور، دیدار و راجع به ابعاد مختلف اوضاع منطقه خلیج فارس گفت‌وگو کرد. براساس این گزارش، منابع آگاه در دهلی‌نو می‌گویند که هند تلاش‌های دیپلماتیکی را به‌منظور آغاز مذاکره غیرمستقیم بین ایران و عراق در دست اقدام دارد و دیدارهای رامش بندری از تهران و بغداد نیز می‌تواند به آغاز این ابتکار کمک کند.^{۱۸} امروز همچنین، یوسف تورگوت اوزال برادر نخست‌وزیر و مدیرکل سازمان برنامه‌بودجه ترکیه، در رأس هیئتی از این سازمان برای دیداری پنج روزه از عراق، وارد بغداد شد.^{۱۹}

۴۶۴

مصر که پس از امضای قرارداد کمپ‌دیوید با رژیم صهیونیستی، از دنیای عرب طرد شده است می‌کوشد با حمایت همه‌جانبه از عراق در جنگ با ایران، زمینه‌های بازگشت خود به جهان عرب را مهیا کند.

به نوشته روزنامه کویتی *الرأی العام*، درحالی‌که از سال ۱۹۷۷، روابط دیپلماتیک مصر با عراق قطع شده است، ولی مصر از آغاز جنگ تاکنون، سالانه مقادیری سلاح و مهمات به ارزش یک میلیارد دلار در اختیار عراق قرار داده است. مصر همچنین تاکنون صدها خلبان و افسر نظامی را به‌منظور مشارکت در جنگ با ایران به عراق اعزام کرده است. روزنامه مذکور، ضمن تأیید این اقدامات مصر، از اعراب خواست تا با پشتیبانی از جهت‌گیری مصر در قبال جنگ عراق با ایران، زمینه بازگشت مصر به جمع کشورهای عربی را فراهم سازند.^{۲۰}

۴۶۵

وزیر امور خارجه سوریه با پیچیده‌دانشستن وضعیت کنونی جنگ ایران و عراق، لزوم شناسایی متجاوز را به‌منظور نیل به صلح یادآور شد.

فاروق الشرع وزیر امور خارجه سوریه، در مصاحبه‌ای با نشریه *المجله* (چاپ انگلستان)، در پاسخ به سؤالی راجع به جنگ ایران و عراق، آن را یک مسئله «بسیار پیچیده، بغرنج و طولانی» خواند و باتوجه به طولانی‌شدن و خسارات و تلفات فراوان این جنگ، متوقف‌ساختن آن را مشکل برشمرد. وی با اشاره تلویحی به ادعای صلح‌طلبی رژیم بعثی عراق گفت: «درحال حاضر

کافی نیست کشوری بگوید "خداوند از گذشته‌ها درگذرد، من خواهان برقراری صلح و آشتی هستم"، بلکه به عکس متجاوز بایستی در برابر ملت خود و تاریخ اعتراف کند که خطای بزرگی مرتکب شده است.^{۲۱}

۴۶۶

در حالی که اغلب قدرت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی به پشتیبانی آشکار از عراق روی آورده‌اند، برخی منابع عربی وابسته به رژیم عراق و متحدان آن همواره ادعاهایی راجع به صدور اسلحه از آمریکا و رژیم صهیونیستی به ایران را مطرح می‌کنند.

روزنامه *الوطن العربی* (چاپ پاریس) مدعی صدور اسلحه از رژیم صهیونیستی به ایران شد؛ به گزارش رادیو (ضدانقلاب) ایران، این روزنامه نوشته است که روز هجدهم آوریل (۲۹ فروردین)، چند هواپیمای متعلق به ایران، افریقای جنوبی و اسرائیل در فرودگاه فرانکفورت (آلمان غربی) فرود آمدند و سپس بسته‌های حامل جنگ‌افزار تحت پوشش مرغ و جوجه به هواپیماهای ایرانی انتقال داده شد. همچنین این روزنامه ادعا کرده است که در روز بیستم آوریل (۳۱ فروردین) نیز یک هواپیمای آمریکایی و یک هواپیمای اسرائیلی حامل اسلحه، محموله‌های تسلیحاتی خود را در فرودگاه فرانکفورت به هواپیماهای جمهوری اسلامی منتقل کرده‌اند.^{۲۲}

در همین حال امروز، خبرگزاری کویت به نقل از روزنامه *الوطن* (چاپ کویت) گزارش داد که ایالات متحده، دولت ایتالیا را تحت فشار قرار داده است تا چند مأمور اطلاعاتی سازمان سیا را که به اتهام قاچاق اسلحه به ایران، در ایتالیا محاکمه می‌شوند، آزاد کند. به نوشته این روزنامه، ایالات متحده در سال‌های ۱۹۸۱ تا ۱۹۸۴، سلاح‌های سنگین از قبیل تانک ام ۶۰ و جنگنده بمب‌افکن اف ۱۶ به ایران فروخته است. براساس این گزارش، در حالی که مقامات ایتالیایی بر محاکمه این مأموران اطلاعاتی آمریکا اصرار دارند، دولت ریگان از فاش‌شدن این معاملات تسلیحاتی نگران است؛ چراکه این مسئله ممکن است با پرده‌برداشتن از یک منبع مهم تسلیحاتی جمهوری اسلامی، ایالات متحده را در برابر متحدانش در پیمان ناتو دچار دردسر کند.^{۲۳}

این ادعاها در حالی مطرح می‌شود که روزنامه آمریکایی *وال استریت ژورنال* در شماره امروز خود از برتری سه به یک عراق بر ایران در زمینه برخورداری از خودروهای زرهی در منطقه مرزی بصره خبر داد. به نوشته این روزنامه، در شش ماه گذشته، وضعیت نظامی عراق در برابر ایران به‌نحو قابل توجهی بهتر شده و براساس ارزیابی تحلیل‌گران وزارت دفاع ایالات متحده (پنتاگون)، عراق موضعی دفاعی ساخته است که به آن کشور در مقابله با تهاجم بزرگ احتمالی ایران یاری می‌رساند. *وال استریت ژورنال* افزوده است: حملات عراق به نفتکش‌ها

در خلیج فارس از جنبه‌های نظامی و سیاسی موفقیت‌آمیز بوده است، زیرا از یک سو موجب شده است ایران قیمت نفت خود را تاحدی کاهش دهد تا نفتکش‌ها را برای بارگیری نفت از تأسیسات نفتی پرخطر خود ترغیب کند و از سوی دیگر، حمله به کشتی‌ها، کشورهای عربی خلیج فارس را متقاعد کرده است که برای جلوگیری از اختلال در صدور نفت، باید فعالانه خواستار پایان جنگ شوند.^{۲۴}

۴۶۷

در چارچوب همکاری‌های نظامی کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، نیروهای هوایی عربستان سعودی و عمان رزمایش مشترک خود را در خلیج فارس آغاز کردند. به گزارش خبرگزاری فرانسه، نیروهای هوایی عربستان و عمان، رزمایش مشترک دوهفته‌ای خود را در پایگاه هوایی ثمریت در جنوب غربی پایتخت عمان از امروز آغاز کردند. در این رزمایش، هواپیماهای شکاری جاگوار و هانتز ساخت انگلیس و متعلق به عمان و جنگنده‌های اف ۵ ساخت امریکا متعلق به عربستان، شرکت دارند. این سومین رزمایش مشترک نیروهای هوایی این دو کشور می‌باشد.^{۲۵}

خبرگزاری فلسطینی وفا نیز در این زمینه گزارش داد: در این رزمایش نیروهای هوایی عمان و عربستان در یک عملیات هدف‌گیری، مهمات و موشک‌های واقعی به کار گرفته‌اند. عملیات حفاظت مشترک از نفتکش‌ها در خلیج فارس در برابر حملات هوایی عملیات دیگری بود که در این رزمایش به آن پرداخته شد.^{۲۶}

۴۶۸

یک روزنامه امریکایی نوشت تعدادی از مالکان کشتی‌های تجاری، از آسیب دیدن کشتی‌هایشان در خلیج فارس سود می‌برند.

روزنامه *بالتیمورسان* به نقل از یکی از مقامات بیمه (لویترز) لندن اعلام کرد: شماری از صاحبان کشتی‌هایی که بر اثر حمله‌های ایران و عراق در خلیج فارس آسیب دیده‌اند به علت مقادیر زیادی پول که بابت خسارات وارد شده از شرکت‌های بیمه دریافت می‌کنند، این رویدادها را به فال نیک می‌گیرند.^{۲۷}

به گزارش رادیو امریکا براساس آماری که این مقام مسئول اعلام کرده است تاکنون بر اثر حملات هوایی عراق و ایران به نفتکش‌ها در خلیج فارس، ۱۸ نفر کشته و ۲۷ نفر زخمی شده‌اند.^{۲۸}

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۳/۵/۲۶

۱. اکبر هاشمی رفسنجانی، به سوی سرنوشت (کارنامه و خاطرات سال ۱۳۶۳)، به اهتمام محسن هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ پنجم ۱۳۸۶، ص ۱۷۹.
۲. سند شماره ۲۳۹۴/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سخنرانی برادر محسن رضایی (سمینار فرماندهان، ۱۳۶۳/۵/۲۶، نوار شماره ۵۴۹۷).
۳. سند شماره ۲۳۹۳/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سخنرانی برادر محسن رضایی (سمینار فرماندهان، ۱۳۶۳/۵/۲۶، نوار شماره ۵۲۶۷).
۴. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۷، ص ۲.
۵. سند شماره ۲۹۵۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام فرمانداری آبادان به اداره کل امور سیاسی و انتظامی، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۶. سند شماره ۳۱۳۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری آبادان به استانداری خوزستان، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۷. سند شماره ۲۷۴۷۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه پاسداران پاوه به فرماندهی سپاه منطقه ۷، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۸. سند شماره ۸۲۵۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر فرماندهی سپاه منطقه ۷ دفتر فرماندهی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۹. سند شماره ۲۹۵۵۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن ۳ ناحیه ژاندارمری کردستان به استانداری کردستان، ۱۳۶۳/۵/۲۷.
۱۰. اکبر هاشمی رفسنجانی، خطبه‌های جمعه ۱۳۶۳، جلد ۶ (۱۳۶۳/۶/۱۶ - ۱۳۶۳/۱/۳)، زیر نظر محسن هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب با همکاری سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۶، صص ۳۴۶ - ۳۱۳.
۱۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۹، ص ۴.
۱۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۴، ص ۹.
۱۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۹.
۱۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۷، ص ۴.
۱۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۵، ص ۹.
۱۶. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۲۷، ص ۳.
۱۷. همان، ص ۲.
۱۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۱، ۱۳۶۳/۵/۲۷، ص ۲، دلی نو - خبرگزاری کویت، ۱۳۶۳/۵/۲۶.
۱۹. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۲۵.
۲۰. همان.
۲۱. اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد اسلامی، بررسی مطبوعات جهان، شماره ۶۴۲، ۱۳۶۳/۷/۱۲، صص ۱۰ و ۱۱، به نقل از نشریه /المجله (چاپ انگلستان)، ۱۷ اوت ۱۹۸۴ (۱۳۶۳/۵/۲۶).
۲۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۱، ۱۳۶۳/۵/۲۷، ص ۲۱، رادیو ایران، ۱۳۶۳/۵/۲۶.
۲۳. همان، ص ۷، کویت، خبرگزاری کویت، ۱۳۶۳/۵/۲۶.
۲۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۲، ۱۳۶۳/۵/۲۸، صص ۳ و ۴، واشنگتن - خبرگزاری کویت، ۱۳۶۳/۵/۲۶.
۲۵. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۷، ص ۲۴.
۲۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۸، ص ۳.
۲۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۱، ۱۳۶۳/۵/۲۷، ص ۱۳، رادیو امریکا، ۱۳۶۳/۵/۲۶.
۲۸. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۵/۲۷، ص ۱۲، رادیو امریکا، ۱۳۶۳/۵/۲۶.